

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:1991

av Désirée Pethrus m.fl. (KD)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Motivering	3
Fler jobb för dem som står längst från arbetsmarknaden	4
Regeringens jobbfientliga politik	5
För unga arbetslösa – första halvmiljonen skattefritt	7
Sänkt arbetsgivaravgift för unga	8
Värna och utveckla tjänstesektorn	9
En arbetsförmedling som förmedlar jobb istället för att administrera arbetslöshet	9
Fler vägar till jobb	10
Yrkesintroduktionsanställningar	10
Lärlingsanställningar	10
Matchningsanställningar	11
Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga	11
Inför nystartsavdrag – förstärkt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa	12
Arbetsrätt	13
Utöka undantaget i LAS	14
Proportionalitet på arbetsmarknaden	14
Kompetenskonton	14
A-kassan	15
Den särskilda löneskatten för äldre	16
Arbetsmiljö	17

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta de första 500 000 kronorna vara skattefria för unga upp till 25 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla RUT och inkludera fler tjänster enligt motionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka momsen för tjänster som cykelreparationer, skomakeri och skradderiverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finna en utformning för matchningsanställningar till 2017 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för lönestöden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler ska få jobb inom Samhall och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nystartsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa rätten till arbetsrättsliga konfliktåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att justera arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte återinföra löneskatten för äldre arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten till jobbskatteavdrag för äldre så att det gäller från 64 år och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor)

<i>Tusental kronor</i>			
Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 815 571	-188 000
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442 994	+333 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 218 540	-2 504 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320 006	+200 000
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116 701	
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	997 600	-220 000
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	39 360	
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	64 348	
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 989	
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 800 000	
1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 962 142	
2:1	Arbetsmiljöverket	698 411	
2:2	Arbetsdomstolen	32 166	
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222	
2:4	Medlingsinstitutet	58 122	
2:5	Arbetslivspolitik	20 000	-20 000
<i>Nya anslag</i>			
3:1	Matchningsanställningar		
Summa		79 681 475	-2 399 000

Tabell 2. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2016 till 2019 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (miljontal kronor)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv		Avvikelse från regeringen (KD)			
		2016	2017	2018	2019
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-188	-162	-62	-62
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+333	+1 790	+2 599	+3 294
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-2 504	-5 119	-6 512	-7 298
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	+200	+116	+47	+3
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	-220	-360	-46	
2:5	Arbetslivspolitik	-20	-30	-30	-10
<i>Nya anslag</i>					
3:1	Matchningsanställningar		+81	+161	+194
Summa		-2 399	-3 684	-3 843	-3 879

Fler jobb för dem som står längst från arbetsmarknaden

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning att gå till är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Det handlar om förvaltnarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Vi vill ha ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort. Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Om man har ett arbete har man bättre förutsättningar att både bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt enklare om man har ett arbete och en egen försörjning.

Av dessa skäl ser vi med extra stort allvar på den höga arbetslösheten bland ungdomar. Yngre personer som saknar jobb får svårare att ordna med egen bostad och det är inte orimligt att tänka sig att arbetslösheten gör att möjligheten att bilda familj skjuts upp. Därför behövs krafttag för att minska ungdomsarbetslösheten och det finns anledning att pröva nya vägar och nya reformer för att klara av denna utmaning.

Andra grupper som också har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. Dessa grupper utgör tillsammans 75 procent av andelen arbetslösa. Vi ser med stor oro på hur regeringen på olika sätt försvårar för människor i dessa grupper att komma in på och stanna kvar på arbetsmarknaden. Försämrat RUT-avdrag, höjd löneskatt för äldre med mera gör inte situationen bättre för dessa grupper, utan höjer enbart kostnaderna för att anställa eller anlita dem. Långtidsarbetslösa är naturligtvis också en grupp som har en utsatt situation. För denna grupp behövs det också nya insatser för att ge dem möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden med riktiga jobb.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbeta ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Med fler sysselsatta skapas också resurser som kan förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. Genom att fler får arbete kan de offentliga resurserna

användas på ett bättre sätt för att ge stöd till dem som är mest utsatta. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb den i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentliga insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat.

Att fortsätta öka sysselsättningen är en av politikens absolut viktigaste uppgifter. Kristdemokraterna står därför fast vid det jobb mål som Alliansen presenterade under 2014. Målet innebär att över fem miljoner människor ska ha ett arbete år 2020. För att nå det målet måste ytterligare cirka 150 000 personer få ett arbete. För att göra det måste arbetsmarknadens funktionssätt förbättras och trösklarna in på arbetsmarknaden måste sänkas.

Tyvärr ökar nu sjukskrivningarna och ohälsan i en alarmerande takt. Sedan mitten på 2014 har ökningstakten i sjukpenningtalet accelererat och i april 2015 hade det ökat med 13 procent under de senaste tolv månaderna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2015:6). De psykiska diagnoserna är fortfarande de ledande orsakerna till ohälsa men flankeras nu av en generell ökning av sjukfrånvaron oavsett diagnos, kön eller sysselsättning. Även sjukskrivningslängden ökar. Att regeringen nu tar bort den bortre parentesen i sjukförsäkringen förväntas också öka ohälsotalen ytterligare. Vi riskerar därmed få se en ökad övergång och ackumulering av människor till hel sjukersättning (förtidspension) där de inte längre räknas till arbetskraften. Kristdemokraterna vill att människor ska ges möjligheter istället för att lämnas i sticket. Den som har möjlighet att komma till någon form av arbete ska få det stöd som krävs för att det kan möjliggöras.

Regeringens jobbfientliga politik

Regeringens politik på det ekonomiska området baseras på två mål som tyvärr får resultatet att människor riskerar att tryckas ut i utanförskap. Det första målet som regeringen har satt upp är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Ett pliktskyldigt tillägg om att det ska ske genom att sysselsättningen ökar har sedan lagts till. Arbetslöshet är ett relativt mått som visar andelen arbetslösa i förhållande till antalet personer i arbetskraften. Minskar arbetskraften så minskar arbetslösheten, allt annat lika. Lösningen får inte vara vad regeringen öppnar för, det vill säga att minska arbetskraften. En sådan ambition ger siffertrixande där människor kommer i kläm och

lämnas i sticket. Istället måste nya jobb få växa fram där människor finner sysselsättning.

Att regeringen nu beträtt vägen med att försöka minska arbetskraften är tyvärr tydligt när regeringens förslag på arbetsmarknadsområdet granskas. Ökade ersättningar för dem som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete, ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är reformer som direkt minskar arbetsmarknadsdeltagandet.

Regeringens andra mål handlar om att öka den genomsnittliga produktiviteten i arbetskraften. Ett mål som får liknande konsekvenser som för arbetslöshetsmålet när det gäller vilka reformer man föreslår. Den genomsnittliga produktiviteten i arbetskraften sjunker nämligen om de som står långt från arbetsmarknaden kommer in på densamma och utför ett arbete. De som är mest produktiva är de som normalt sett först får ett arbete och därför sjunker den genomsnittliga produktiviteten när utanförskapet minskar. Det är självklart inte något problem, för det som händer när utanförskapet minskar är att vi tar tillvara de resurser som de enskilda människorna har. Alliansen och Kristdemokraternas mål är och har varit att se till att så många som möjligt får arbeta utifrån sin förmåga.

Eftersom den genomsnittliga produktiviteten minskar när fler människor går från utanförskap till arbete är den enklaste vägen för att öka produktiviteten att göra det motsatta, alltså att se till att människor går från arbete till utanförskap.

Många med svag anknytning till arbetsmarknaden är extra utsatta till följd av regeringens avveckling av jobb- och utvecklingsgarantins tredje steg (sysselsättningsfasen). De har genom jobbgarantin getts ett sammanhang där deras förmåga kommit till användning, fått arbetskollegor och personlig utveckling. Den massmediala berättelsen om sysselsättningsfasen har skymt de många som genom åtgärden fått bryta isolation mot sysselsättning och sammanhang. Enligt Arbetsförmedlingens mätningar förra året var 89 procent av deltagarna nöjda med den insats de fick. Av dem som lämnade sysselsättningsfasen 2013 fick 63 procent jobb i någon form. I juli 2015 var 36 277 personer inskrivna i programmet. Regeringen tror sig för dessa personer kunna erbjuda företrädesvis så kallade extratjänster inom välfärdssektorn. Systemet med extratjänster har kritiserats från i synnerhet berörda arbetstagarorganisationer vilka framhåller problemet för redan ansträngda organisationer med att mobilisera det utökade arbetsledaransvar som följer av målgruppen i fråga. Flexibiliteten och möjligheten att anpassa arbetet till den enskilde minskar när extratjänsterna begränsas till välfärdssektorn.

Kristdemokraternas väg är en helt annan. Vi vill öka arbetsmarknadsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden. Och vi ser gärna att fler över 65 väljer att förlänga sitt arbetsliv.

Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Därför behövs det ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete.

För unga arbetslösa – första halvmiljonen skattefritt

Att som ung etablera sig på arbetsmarknaden tar allt längre tid. Den genomsnittliga etableringsåldern har ökat från 21 år 1990 till 29 år 2012. Det beror till viss del på att fler väljer att läsa vidare på universitet och högskola, vilket också krävs av fler på en alltmer avancerad arbetsmarknad. Men arbetsmarknaden har också blivit tuffare och kraven hårdare, vilket gör att många ungdomar går arbetslösa alldeles för länge eller studerar fler kurser än de egentligen skulle vilja eller behöver.

Etableringen på arbetsmarknaden för unga idag skjuts upp främst på grund av studier. Det är också vanligt för unga att ha flera anställningar under samma år. Andelen unga med tidsbegränsade anställningar har också ökat såtillvida att de dominerar vissa branscher. När Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) jämför årskullar finner man att arbetsinkomster under tonåren har förändrats nämnvärt mellan ungdomskullarna. Något som står klart är emellertid att en arbetsinkomst tidigt i livet ofta innebär högre inkomst senare i livet.

Framträdande i IFAU:s studier är att gruppen unga med utländsk bakgrund ökar i antal och som andel i ungdomsgruppen. De senaste månaderna har i synnerhet sett en historisk ökning av ensamkommande unga. För dem som anländer i sena tonåren till Sverige väntar avsevärda problem att etablera sig på arbetsmarknaden.

Allra svårast har de unga med funktionsnedsättningar. Allt färre lämnar gymnasiet med slutbetyg. Gruppens anknytning till arbetsmarknaden har kraftigt försvagats sedan 1990-talet.

Förutsättningarna att erhålla sitt första jobb varierar också kraftigt i landet. Skillnaden är stor mellan Danderyd i Stockholms län och Storfors i Värmlands län. Generellt är ungdomsarbetslösheten störst i glesbygdskommuner och lägst i förortskommuner till storstäderna. Det stora skillnaderna i näringsgrenstrukturen där den arbetsintensiva tjänstesektorn främst återfinns i de stora städerna ger olika förutsättningar till det första jobbet.

Att få in en fot på arbetsmarknaden är helt avgörande för möjligheten att kunna bygga upp ett fungerande liv som vuxen. Utan arbete är det svårt att ordna med ett eget boende, att bygga upp en stabil privatekonomi och att bilda familj. Känslan av delaktighet och gemenskap samt det ansvar som ett arbete för med sig är också mycket viktig för ungas personliga utveckling.

Mot denna bakgrund är det mycket problematiskt att regeringens största besparing i budgeten handlar om att öka kostnaden för att anställa ungdomar. De redan höga trösklarna för ungdomar in på arbetsmarknaden blir ännu högre. Höjningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar minskar drivkrafterna för företag och andra arbetsgivare att anställa ungdomar.

Kristdemokraterna vill därför återinföra en sänkt arbetsgivaravgift för ungdomar. Det är av stor vikt att företag fortfarande har incitament att anställa ungdomar. Samtidigt vill vi öka drivkrafterna för ungdomar att söka och ta ett första arbete. Därför föreslår vi att ungdomar under 25 år får tjäna sin första halvmiljon kronor skattefritt. Att man får behålla en större del av sin inkomst gör att det blir mer attraktivt att söka och ta ett jobb. Det gör också att fler breddar sitt sökande av arbete till fler branscher. När fler kan tänka sig att ta olika jobb skapas det också nya arbeten. Det visar inte minst erfarenheterna från jobbskatteavdraget.

En möjlighet att skattefritt tjäna upp till en halv miljon under de första åren på arbetsmarknaden ger också en möjlighet för den enskilde att spara ytterligare för att exempelvis kunna köpa sin första bostad. Något som kan vara en förutsättning för att exempelvis bilda en egen familj.

Vårt förslag innebär att de första 500 000 kronor varje ung tjänar innan man är 25 år inte tas upp till inkomstbeskattning. Om man tar en akademisk examen innan 25 år förlängs möjligheten till skattefri inkomst tills man blir 30 år. Detta eftersom syftet med reformen är att se till att unga människor snabbt kommer i arbete, inte att stimulera till att först arbeta några år för att sedan studera. Vi satsar 9,5 miljarder kronor på detta förslag.

Sänkt arbetsgivaravgift för unga

Kristdemokraterna tycker att det är viktigt att fortsätta hålla nere kostnaderna för att anställa yngre personer. Regeringen väljer att helt ta bort den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga. Detta utan att lägga resurser på någon annan jobbskapande reform. Vi väljer att återinföra nedsatt arbetsgivaravgift för ungdomar upp till 22 år. Den jobbskapande effekten är större ju lägre ålder det handlar om. Vi motsätter oss regeringens höjda arbetsgivaravgifter som finansierar utbyggda arbetsmarknadsprogram. Vi väljer att återinföra sänkt arbetsgivaravgift för unga upp till 22 år, kombinerat med en riktad skattesänkning för alla ungdomar under 25 år.

Värna och utveckla tjänstesektorn

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. Det ger positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer, för äldre och för personer i behov av arbete.

Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som idag är RUT-avdrag (Rengöring, underhåll och tvätt) och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. RUT-avdraget har möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och motverkat svartarbete. Tre av fyra som får ett jobb i RUT-sektorn kommer från arbetslöshet eller uppsägning. Vi vill se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning. Vi motsätter oss kraftigt regeringens halvering av det avdragsgilla beloppet från 50 000 till 25 000 och reducerad omfattning.

Ett exempel på en tjänst som skulle kunna vara föremål för en utvidgning av RUT-avdraget handlar om tvätteritjänster även utanför hemmet. Om ett tvättföretag fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till ett tvätteri och lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än idag. Vi vill på sikt även se över hur RUT kan innehålla köp av it-tjänster i hemmet, så kallat RIT-avdrag.

För att ytterligare stärka tjänstesektorn föreslår vi sänkt moms för tjänster som cykelreparationer, skomakeri och skradderiverksamhet. Genom att sänka kostnaderna för dessa tjänster kan branscherna växa och fler kan få arbete. Att fler får möjlighet att reparera sina cyklar, skor eller kläder är också gynnsamt ur ett hållbarhetsperspektiv. Vi lägger 22 miljoner för att sänka momsen på dessa tjänster från 25 till 6 procent. Detta skulle både skapa många arbetstillfällen och samtidigt ge en välkommen avlastning till stressade familjer som får mer tid över att spendera med sina barn och unga. För många nyanlända utgör dessa arbeten i tjänstesektorn en snabbare väg in på arbetsmarknaden.

En arbetsförmedling som förmedlar jobb istället för att administrera arbetslöshet

Arbetsförmedlingen är en rikstäckande myndighet med 320 arbetsförmedlingskontor. Huvuduppdraget är att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Myndigheten stödjer särskilt personer som står långt från arbetsmarknaden och säkerställer att arbetslöshetsförsäkringen uppfyller rollen som omställningsförsäkring. I flera avseenden fyller Arbetsförmedlingen en viktig funktion, men arbetet behöver effektiviseras. Vi föreslår att Arbetsförmedlingen konkurrensutsätts och kompletteras med andra leverantörer av tjänster i syfte att snabbare matcha olika grupper av arbetslösa in på arbetsmarknaden. Renodlade myndighetsfrågor såsom godkännande av aktörer, uppföljning, insamling av statistik samt register och it-system kan kvarstå i en

central serviceorganisation. Själva förmedlingsverksamheten, matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare, kan emellertid konkurransutsättas. Varje kompetens som efterfrågas idag är i regel väldigt nischad och kräver en matchning från jobbförmedling som specialiserat sig.

Den jobbsökande bör ges inflytande genom en jobbpeng vilken används för att välja mellan arbetsförmedlare, drivna av privata företag eller idéburna organisationer. En jobbpeng måste bygga på en incitamentsstruktur där de mest utsatta längst bort från arbetsmarknaden också är mest lönsamma att satsa på så att de erhåller ett fast arbete. En sund transparens runt resultat och goda konkurrensvillkor ska också hålla branschen ren från missledande incitament. Kristdemokraterna vill utreda förutsättningarna att reformera Arbetsförmedlingen till en central serviceorganisation med kompletterande aktörer som också utför förmedlingsverksamheten.

Fler vägar till jobb

När Sveriges ungdomsarbetslöshet jämförs med övriga länder i Europa intar vi en mellanposition strax under EU-snittet. För att ändå fler ska få komma i jobb krävs åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande. I syfte att möta olika gruppers behov och förutsättningar har politiken, ofta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utarbetat olika anställningsformer för att underlätta möjligheterna till anställning. Särskilt har utarbetats incitament som ska hjälpa dem står långt från arbetsmarknaden. På så sätt har tröskeln till arbetsmarknaden kunnat göras lägre och de hinder som annars motverkat anställning har kunnat undanröjas.

Yrkesintroduktionsanställningar

Under alliansregeringen utarbetades formerna för yrkesintroduktionsanställningar (YA-jobb), där arbetsgivare som anställer unga i åldern 15–24 år kan erhålla ett ekonomiskt stöd mot att en del av arbetstiden används för utbildning och handledning. Den nya regeringen behöll anställningsformen som blivit en möjlighet för ett växande antal ungdomar att ta sig in på arbetsmarknaden.

Lärlingsanställningar

I jämförelser mellan länders arbetslöshet framträder en god sysselsättning hos länder som har utbyggda lärlingssystem. En plats som lärling är en möjlighet att få det första jobbet och börja etablera sig inom ett yrke, något som Kristdemokraterna länge kämpat för. Gemensamt för länder i EU med låg ungdomsarbetslöshet är väl utbyggda lärlingssystem. Vi vill se ett väl utbyggt lärlingssystem också i Sverige.

Under alliansregeringens försorg infördes efter en period av olika försöksverksamheter sommaren 2014 en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Försöksperioderna hade präglats av ett stort intresse från arbetsgivare såväl som elever. Under den nya anställningsformen kan eleven under delar eller hela av sin utbildning ha ett arbetsplatsförlagt lärande. Lärlingsanställningen kan utvecklas där arbetsgivarens ansvar för och inflytande över anställningen utökas i ett system för branschlärlingar. Yrkesprogramsutredningen (U 2014:01) fick i uppdrag att särskilt utreda denna möjlighet och förväntas presentera förutsättningarna för detta under hösten 2015.

Matchningsanställningar

För att ytterligare förbättra möjligheten för långtidsarbetslösa att hitta en väg tillbaka till arbete vill Kristdemokraterna införa matchningsanställningar enligt den modell som presenterades i utredningen Matchningsanställningen – nya vägar till jobb (A 2014:D). En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare. Matchningsanställningar kan fungera som ett komplement till andra insatser i jobb- och utvecklingsgarantin. Vi är övertygade att detta är en bättre och mer ändamålsenlig modell än de extratjänster som regeringen väljer att satsa på.

Att skapa nya vägar till jobb för arbetslösa och att ta till vara på de långtidsarbetslösas arbetskraft på bästa sätt är ett långsiktigt arbete som kräver genomtänkta åtgärder. Det finns redan idag flera olika former av lönesubventionerade anställningar för personer som varit utan arbete under lång tid. Trots möjlighet till höga lönesubventioner är det många arbetsgivare som inte anställer med dessa stöd på grund av en osäkerhet om hur väl personen kommer att fungera i verksamheten. Matchningsanställningar är ett sätt minska denna osäkerhet och målsättningen är att risken för att människor permanent stängs ute från arbetsmarknaden kraftigt ska minska. Vi föreslår att utformning av matchningsanställningar tas fram under kommande år för att finnas på plats 2017.

Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga

Det finns ett flertal olika typer av statligt stöd vid anställning av personer med nedsatt arbetsförmåga. De största formerna är lönebidrag och trygghetsanställning. Med lönestödet kan en arbetsgivare anställa en person med nedsatt funktionsförmåga och för det mottaga en ersättning som finansierar delar av lönekostnaden. Gemensamt syfte för

de olika lönestöden är att kompensera arbetstagarens grad av nedsatt arbetsförmåga. Till exempel erhåller någon med 70 procents nedsatt arbetsförmåga 70 procent ersättning.

Cirka 76 500 personer är idag anställda med lönestöd eller har en trygghetsanställning. Uppföljningar av lönestöd visar att många personer har en anställning med detta lönestöd under lång tid trots att tanken är att bidraget ska löpa i endast 4 år. Taket för denna ersättning är för närvarande 16 700 kronor per månad. Beloppet har inte räknats upp på många år. Avsikten med en lönestödsanställning är inte att ersättningsbeloppet ska utgöra taket för personens löneutveckling. Så har det dock i praktiken blivit.

I den så kallade FunkA-utredningen (SOU 2012:31) presenterades ett förslag om att höja lönestödsgrundande lönekostnaden. När FunkA-utredningen genomförde en undersökning och tillfrågade företagare vilket det viktigaste hindret var för att anställa någon med ett funktionshinder, framträdde taket för den bidragsgrundande lönekostnaden. Ett högre ekonomiskt stöd skulle sannolikt ge fler möjlighet till anställning. Det skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek.

Regeringen har aviserat ökning av lönestödet, vilket inkluderar lönebidrag såväl som trygghetsanställning, utvecklingsanställning och offentligt skyddat arbete.

Ökningarna är dock otillräckliga för att gå utredningens krav till mötes.

Kristdemokraterna vill i högre grad gå utredningen till mötes och föreslår därför en ökning av lönestödet med 900 miljoner kronor. Höjningen medför att den bidragsgrundande lönekostnaden för lönestöd höjs från 16 700 kr till 0,4267 av ett prisbasbelopp, motsvarande 19 000 kr.

Samhall är en statligt ägd aktör som skapar meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhalls förutsättningar att introducera framförallt unga till arbetsmarknaden skulle förbättras om de gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar. Detta givetvis under förutsättning att anställningstryggheten inte försämras för dem som nu är anställda i Samhall.

För att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska, satsar Kristdemokraterna 200 miljoner kronor per år under perioden 2017–2019.

Inför nystartsavdrag – förstärkt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska

utanförskapet. Vi har också förstärkt jobbskatteavdraget för personer över 65 eftersom det ger ökad drivkraft skjuta upp pensionen och att jobba ytterligare något år, vilket är positivt både för den enskilde, för samhällsekonomin och för pensionssystemet i stort.

Detta sätt att använda ett förstärkt jobbskatteavdrag kan också användas för andra grupper, exempelvis för dem som befinner sig i långtidsarbetslöshet. För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete ofta mycket låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden.

För att ytterligare sänka trösklarna för dem som står långt från arbetsmarknaden föreslår vi därför nystartsavdrag – ett förstärkt jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. Genom ett förstärkt jobbskatteavdrag riktat till dem som varit långtidsarbetslösa kan höga marginaleffekter för den enskilde mildras och drivkraften att ta arbeten som erbjuds stärkas. Det förstärkta jobbskatteavdraget riktar sig till samma grupp som idag kan komma ifråga för nystartsjobb. För varje månad utöver ett års arbetslöshet får den enskilde två månaders förstärkt jobbskatteavdrag när personen börjar arbeta. En person som varit arbetslös 18 månader och då får ett arbete får alltså tolv månader med förstärkt jobbskatteavdrag. En person under 26 år får förstärkt jobbskatteavdrag i två månader för varje månad utöver ett halvår som personen varit arbetslös. Det förstärkta jobbskatteavdraget ges i maximalt två år.

En reform med ett tidsbegränsat förstärkt jobbskatteavdrag relaterat till arbetslöshetens längd ökar drivkraften att gå från utanförskap till arbete och förstärker dessutom reformen med nystartsjobb som ökar drivkrafterna för företag att anställa personer med lång tid i arbetslöshet.

Arbetsrätt

Arbetsrätten reglerar förhållande mellan arbetstagare och arbetsgivare.

Med utgångspunkt från att arbetsmarknadens funktionssätt såväl som lönebildningen är en gemensam angelägenhet för arbetsmarknadens parter såväl som den politiska sfären fördes under alliansregeringen trepartssamtal i syfte att komma till överenskommelser för att fler ska kunna komma till arbete. Om samma syfte kan vara vägledande i nya samtal bör de nu nedlagda trepartssamtalen återupptas och vara blocköverskridande.

Utöka undantaget i LAS

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. En utebliven order kan med ett penndrag försätta ett annars expanderande och lönsamt företag i kris. Företag måste kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa när utsikterna ser ljusare ut.

För att främja ett flexiblare arbetsliv där företagen har bättre förutsättningar att hantera dagens förutsättning bör undantagen från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) därför utökas till fyra personer. Det skulle därmed dubblera undantaget från hur det ser ut idag. Det nuvarande undantaget görs för två anställda i företag med upp till tio anställda och har varit betydelsefullt för företags benägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister. Kristdemokraterna vill att undantaget ska utökas så att det gäller för fyra personer oavsett företagets storlek.

Proportionalitet på arbetsmarknaden

Sverige har förhållandevis få strejker, men flera andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Hot om konfliktåtgärder förekommer fortfarande i stor utsträckning, och i vissa fall görs också allvar av hoten i proportioner som inte står i paritet till vad avtalstvisten gäller. I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden vill vi stärka medlingens roll och skapa en proportionalitet i sympatiåtgärder så att de inte oskäligt drabbar någon motpart eller hotar samhällsviktiga funktioner.

Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling vid Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, den oberoende part som parterna enats om. Vidare vill vi se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden i syfte att skapa ökad proportionalitet mellan aktörers aktionsutrymme, samt att förhindra att samhällsviktiga funktioner används i konflikter.

Kompetenskonton

Dagens arbetsliv efterlyser ett kontinuerligt och livslångt lärande. Arbetskraftens omställningsförmåga kommer till stor del genom vilka möjligheter som finns för vuxna att skaffa sig kompletterande kunskaper. Globaliseringsrådets slutrapport (Ds 2009:21) pekade på att det svenska utbildningssystemet inte ger möjligheter att skaffa sig en ny eller en kompletterande utbildning för personer som redan befinner sig i arbetslivet. Många företag finansierar internutbildningar, men enligt rapporten är de otillräckliga för att stärka personernas möjligheter att utveckla sin kompetens. Och

arbetsmarknadsutbildningarna, som är skattefinansierade, är enbart förbehållna arbetslösa.

Företag kunde stimuleras till att erbjuda kompetenskonton som en extra förmån utöver uppsägningslön och andra förmåner som redan stipuleras av lagar och avtal. Kompetenskontot disponeras fritt av den anställde för fortbildning, antingen vid tjänstledighet från pågående anställning eller vid en uppsägning. Avsättningen motiveras för arbetsgivaren genom att denne och arbetstagarorganisationerna kommer överens i kollektivavtal eller annat avtal med samtliga anställda på arbetsplatsen att hitta konstruktiva lösningar när personal behöver sägas upp antingen genom kollektivavtal med lokala fackföreningar eller annat avtal med samtliga anställda.

A-kassan

Alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av en arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning om man blir arbetslös. Det borgar för en trygghet under tider av omställning mellan arbete. Under lång tid har inte a-kassan uppräknats, vilket bidragit till att urholka dess relevans.

Nettoersättningsgraden anger hur stor del av lönen efter skatt som ersätts av a-kassan. I Sverige har den nivån sjunkit kraftigt. Om Sverige vid 00-talet låg i topp bland OECD-länder för nettoersättningsgraden ligger vi idag under OECD-snittet. Anslutningsgraden har reducerats, vilket är problematiskt. Under juni 2015 var 360 000 anmälda som arbetslösa, av dessa var det ca 115 000 som inte fick någon ersättning alls. Samtidigt pekar forskningen återkommande på samband mellan en högre ersättning och lägre sysselsättning. Regeringen föreslår en ökning av arbetslöshetsförsäkringen som tillsammans med regeringens kraftiga skattehöjningar och företagsfientliga politik riskerar underminera arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring.

Vi förordar därför en nivå för a-kassan så att en arbetslös under sina 300 första dagar erhåller 760 kronor per dag, därefter 680 kronor per dag. Det är en höjning i relation till vad som gällde under alliansregeringens sista regeringsår. För att stärka arbetslösförsäkringens långsiktiga utveckling och undvika att den urholkas föreslår vi att arbetslöshetsförsäkringens tak indexeras årligen. På samma premiss som att vi har en allmän och obligatorisk sjukförsäkring bör vi ha en allmän och obligatorisk a-kassa. Arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen bör också ersättas med ett inkomstvillkor. Med ett inkomstvillkor kan fler omfattas av rätten till ersättning, särskilt kan då de som arbetar deltid, på oregelbundna tider eller har flera arbetsgivare också inbegripas. Nivån på inkomstvillkoret bör motsvara den nivå då skyldighet att betala avgift till a-kassa infaller.

Den särskilda löneskatten för äldre

Under alliansregeringen togs den särskilda löneskatten för äldre, motsvarande 8,5 procent, bort. Andelen personer i Sverige som jobbar mellan 65 och 74 år är den högsta inom EU och Efta. Enligt föreningen Skattebetalarna arbetar nästan 100 000 fler seniorer idag jämfört med 2006 då antalet sysselsatta i åldersgruppen var 78 000, motsvarande siffra för 2014 var 177 000. Forskningen visar att äldre i dag har bättre förutsättningar att fortsätta arbeta än tidigare generationer. Med den nya regeringen återinförs löneskatten till årsskiftet 2015/16, det blir 8,5 procent dyrare att anställa någon som är över 65 år. Kritiken från tunga remissinstanser som Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet var stor. Särskilt lyfte man fram risken för att äldre, som redan har svårt att få jobb, blir mindre attraktiva på arbetsmarknaden. Sverige behöver ett förlängt deltagande på arbetsmarknaden. Den demografiska försörjningskvoten är ett mått på hur stor andel av befolkningen som inte är ekonomiskt aktiv i förhållande till den som är det. Ju större kvoten är, desto större är utmaningarna när det gäller finansieringen av välfärdssystemet. År 2011 var försörjningskvoten 0,71. Med andra ord försörjde varje förvärvsarbetande i genomsnitt 0,71 personer utöver sig själv. Antalet barn som föds ökar inte i samma takt som medellivslängden, vilket innebär att kvoten beräknas öka. År 2020 beräknas den ligga närmare 0,80 (Rapport från riksdagen 2013/14: RFR8).

Fler äldre på arbetsmarknaden motverkar också stereotypa bilder kring äldre arbetskraft där de anklagas för att inte vara anpassningsbara eller mottagliga för kunskap. I själva verket är ett reducerat deltagande av äldre på arbetsmarknaden ett monumentalt tapp i kompetens för en rad viktiga yrkesroller. När den erfarna revisorn eller ingenjören väljer att gå i pension tappar ofta deras organisation ett ankare som tillfört värden för hela organisationen.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta. ”Många äldre i arbetskraften hjälper till att hålla hjulen igång. 67-åringen som fortsätter är 22-åringens bästa vän på arbetsmarknaden” som Gunnar Wetterberg skriver i boken Kurvans kraft.

Den höjda skatten är en skatt på äldres flit och minskar drivkrafterna för äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden, vilket gör att Sverige mister värdefull kompetens.

Kristdemokraterna vill därför att skatt återigen tas bort. För att ytterligare främja att äldre stannar kvar på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna dessutom att det särskilda jobbskattavdraget som äldre haft från det att de fyller 66 år, sänks till 64 år.

Arbetsmiljö

En god arbetsmiljö gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Ett hållbart arbetsliv är också en förutsättning för att Sverige ska stå sig konkurrenskraftigt i framtiden.

Många företag arbetar bra med det systematiska arbetsmiljöarbete som lagen kräver. Att man har en årlig kontroll av arbetsmiljön och de facto också åtgärdar de brister som finns. Och att man samverkar mellan parterna på arbetsplatsen men också med utomstående aktörer i rehabiliteringsärenden, som med försäkringskassa och företagshälsovård.

Från juni 2014 till juni i år har kvinnors ohälsotal ökat med 1,2 dagar och männens har ökat med 0,4 dagar (Försäkringskassan, juni 2015). Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre utsträckning än män drabbas av arbetsskador inom vissa branscher. Hur arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns att utföra arbetet är några exempel. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka.

Kvinnors ohälsa kulminerar under de två år som följer efter första barnets födelse. Ohälsa som varar längre än 14 dagar påverkas kraftigt av sociodemografiska och socioekonomiska faktorer. Yrken med ökad risk för sjukskrivning framträder inom skola, vård och omsorg, områden inom vilka kvinnor är dominerande. I Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2014:14 identifieras de fysiska och psykiska krav som finns i dessa arbetsroller som orsakerna till den högre sjukskrivningsrisken. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar arbetet till de sektorer där utsattheten i arbetsrollen är som störst.

Dubbelarbete i meningen att kvinnan har ett huvudansvar för hem och familj samtidigt som hon förvärvsarbetar i hög utsträckning kan leda till ökad risk för sjukskrivning. Försäkringskassan efterlyser ytterligare studier för att verifiera och fördjupa kunskapen. Samma mönster går igen hos familjer där någon av föräldrarna erhåller vårdbidrag för extra vårdkrävande barn. Snedfördelningen av arbetet i hemmet där båda föräldrar förvärvsarbetar gör att många kvinnor dubbelarbetar.

Försäkringskassan efterlyser i socialförsäkringsrapporten ett arbetsliv som förmår ta hänsyn till de särskilda livsvillkor som följer med föräldraskap. Kristdemokraterna delar

den analysen och eftersträvar ett arbetslivsklimat som ger förutsättningar att klara det livspussel som föräldraskap med små barn innebär.

Arbetsmiljöverket (AV) gavs under 2011 i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda aktiviteter för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsrelaterade problem. Uppdraget pågick under perioden 2011–2014.

De slutsatser Arbetsmiljöverket drar utifrån det arbete som bedrivits, är att den könssegregerade arbetsmarknaden i väsentlig grad bidrar till att kvinnor löper större risk att drabbas av belastningsskador. Några av de förklaringar som lyfts fram är:

- Kvinnor och män inom samma yrke arbetar ofta med olika arbetsuppgifter och belastas därmed olika. Kvinnor arbetar i högre grad med ensidiga och repetitiva arbetsuppgifter eller med personförflyttningar.
- Kvinnor arbetar i högre grad med möten och kontakter med människor, vilket ofta innebär en psykosocial belastning.
- När kvinnor och män arbetar med samma saker på samma arbetsplats belastas de ändå olika eftersom verktyg, skyddsutrustning och arbetsstationer ofta inte är anpassade för kvinnor.
- Många arbetsgivare och arbetstagare saknar tillräckliga kunskaper för att förebygga belastningsskador i sin verksamhet.

Det är angeläget att de förklaringar och slutsatser som dragits till följd av det arbete som myndigheten genomfört, adresseras i det vidare arbetet. Med de insikter som finns om kvinnors ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatsen som riskfaktor för sjukskrivning. Kristdemokraterna vill därför höja Arbetsmiljöverkets anslag för att klara detta.

Désirée Pethrus (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Caroline Szyber (KD)

Aron Modig (KD)

Penilla Gunther (KD)

Robert Halef (KD)